ebook
HUMANITAS

MIRIAM ELIA
EZRA ELIA

EDWARD
JURNALUL UNUI HAMSTER
1990-1990

Miriam Elia și fratele ei, Ezra Elia, au fost cândva mândrii posesori ai unui hamster neobișnuit de ursuz, pe nume Edward. Hamsterul a murit de ceva timp, dar a lăsat o urmă apăsată în sufletul lor comun, fiindcă a fost singura ființă de care cei doi au încercat vreodată să aibă grijă. De la moartea lui Edward, Miriam și Ezra au devenit peste măsură de egoiști și de nefericiți, iar acum duc o viață retrasă, a cărei liniște e perturbată doar de stilourile cu care scriu și desenează.

MIRIAM ELIA
EZRA ELIA

EDWARD
JURNALUL UNUI HAMSTER
1990-1990

Tradus din hamstereza originală de
Miriam Elia și Ezra Elia

Traducere din engleză de
Radu Paraschivescu

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Iuliana Glăvan
DTP: Emilia Ionașcu, Carmen Petrescu

Miriam Elia and Ezra Elia
The Diary of Edward the Hamster 1990-1990
Copyright © Miriam Elia and Ezra Elia 2012
All rights reserved.

© HUMANITAS, 2012, pentru prezenta versiune românească

ISBN 978-973-50-3737-6 (pdf)

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382 / 0723 684 194

Prefață

În vara lui 2008, am nimerit întâmplător la una dintre numeroasele vânzări de vechituri dintr-una dintre suburbiile pline de pomi înfrunziți din nordul Londrei.

Părea o vânzare de vechituri ca oricare alta, până când am observat luciul unei cuști mici sub un pupitru. Nu-mi dau seama ce m-a atras la ea, dar, după ce i-am deschis ușița laterală, privirea mi s-a oprit imediat asupra unui document mic – scris atât de mărunt, încât nici nu i-am putut citi tot titlul. Am descifrat doar cuvântul „Edward", așternut cu o caligrafie chinuită.

Nu era o descoperire oarecare.

N-a trecut mult până să pricep că documentul pe care-l țineam în mână avea să transforme literatura contemporană – pe-a oamenilor și pe-a rozătoarelor deopotrivă. Căci tocmai pusesem mâna pe jurnalul hamsterului Edward.

Avem de-a face cu o operă extraordinară: meditații profunde cu privire la natura captivității și la suflet, împletite

cu banalități mistuitoare ale vieții de zi cu zi, ilumineză micile pagini ale documentului. Edward destramă textura blazării și ne silește să discutăm despre imboldul care-l face pe oricare dintre noi să pună tocul pe hârtie. Scurta lui viață se înfățișează pe de-a-ntregul aici, dar cu siguranță că vocea lui va avea ecou și în secolele care vor urma. Dacă vă veți face timp să parcurgeți acest jurnal intens și totodată intim, s-ar putea să vă dați seama că Edward nu este doar un hamster, ci și o stare de spirit.

Doctor M. E. Rodentstein, specialist în lingvistica
și filozofia hamsterilor
la Universitatea din Mousachusetts, 2012

EDWARD
JURNALUL UNUI HAMSTER
1990-1990

Miercuri, 30 aprilie

E ziua mea, dar nu pare să fi observat nimeni. Azi împlinesc șase luni. Șase luni de când m-au cumpărat de la magazinul de animale de companie Sniffles.

Sâmbătă, 3 mai

M-am hotărât să nu mai folosesc deloc roata.

Duminică, 4 mai

M-am hotărât să folosesc totuși roata, însă numai noaptea, când ceilalți dorm. O să zgârii, o să mă târăsc și-o să zgâlțâi cușca, doar ca să-i enervez, ca să le-arăt că n-am chef de giumbușlucuri – și că dacă fac ceva e pentru *mine*, nu pentru ei.

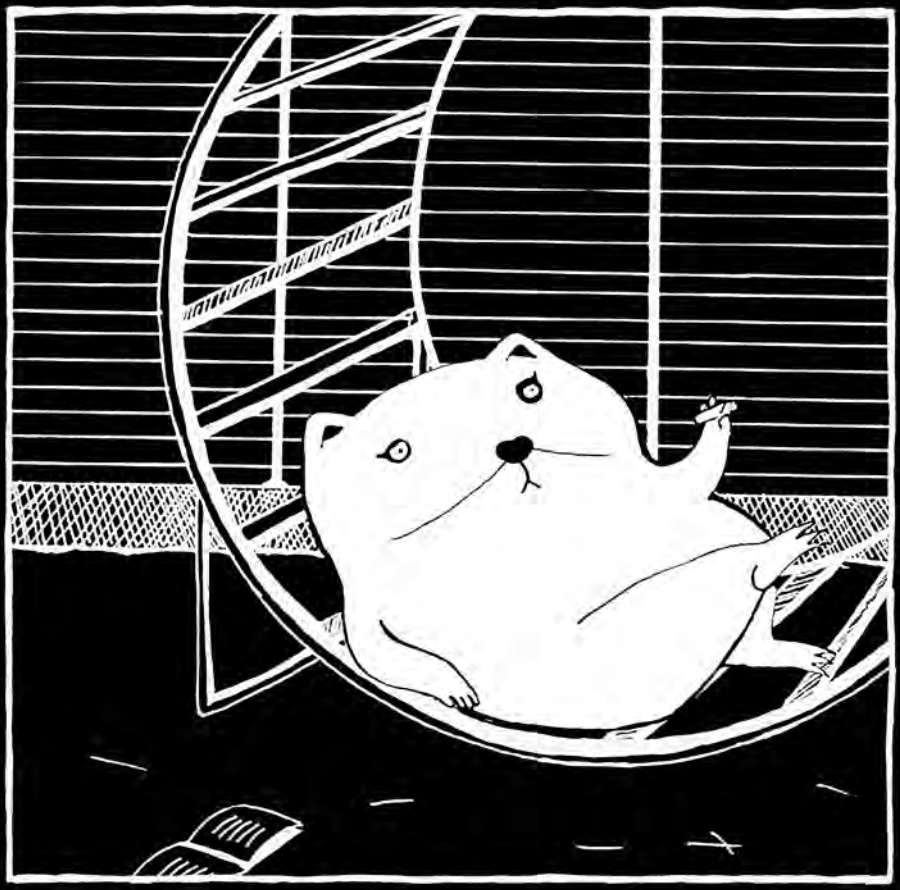

Aia mică a venit azi după mine și-a încercat să mă prindă, dar am fugit și m-am ascuns în fân. În scurt timp, s-a lăsat păgubașă.

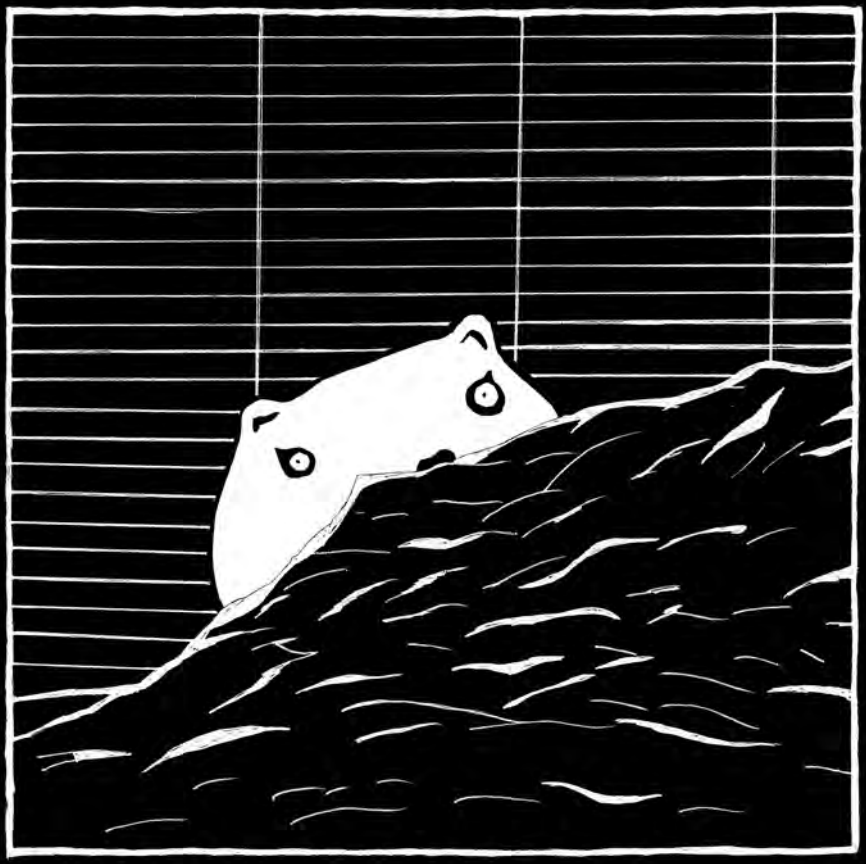

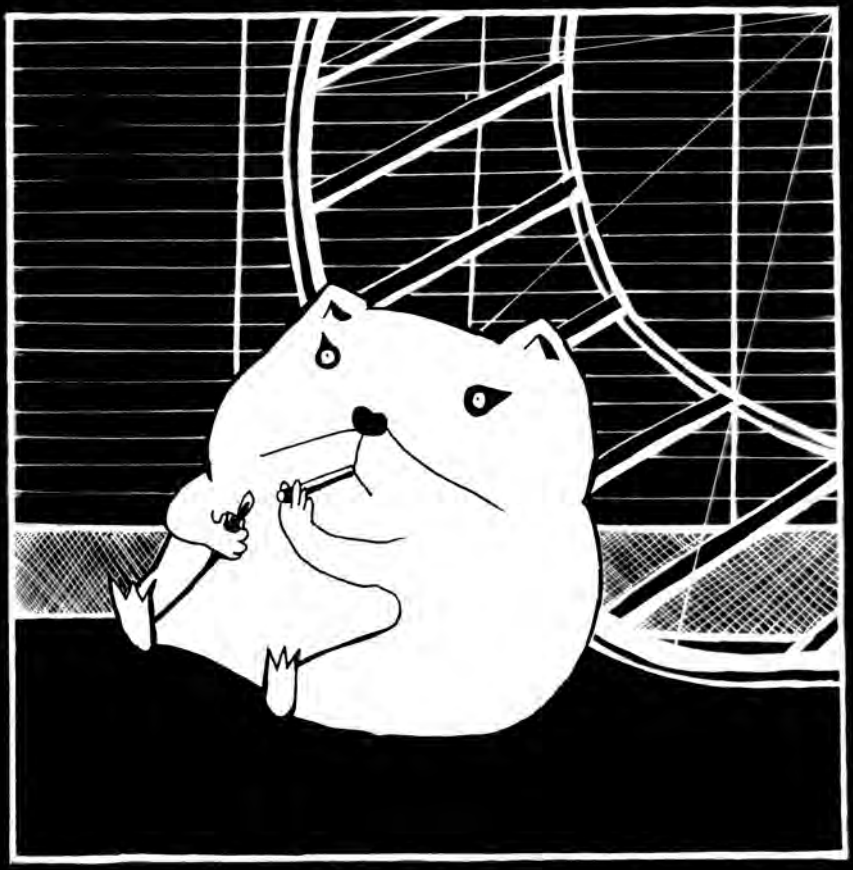

Luni, 5 mai

La ce bun să exişti?

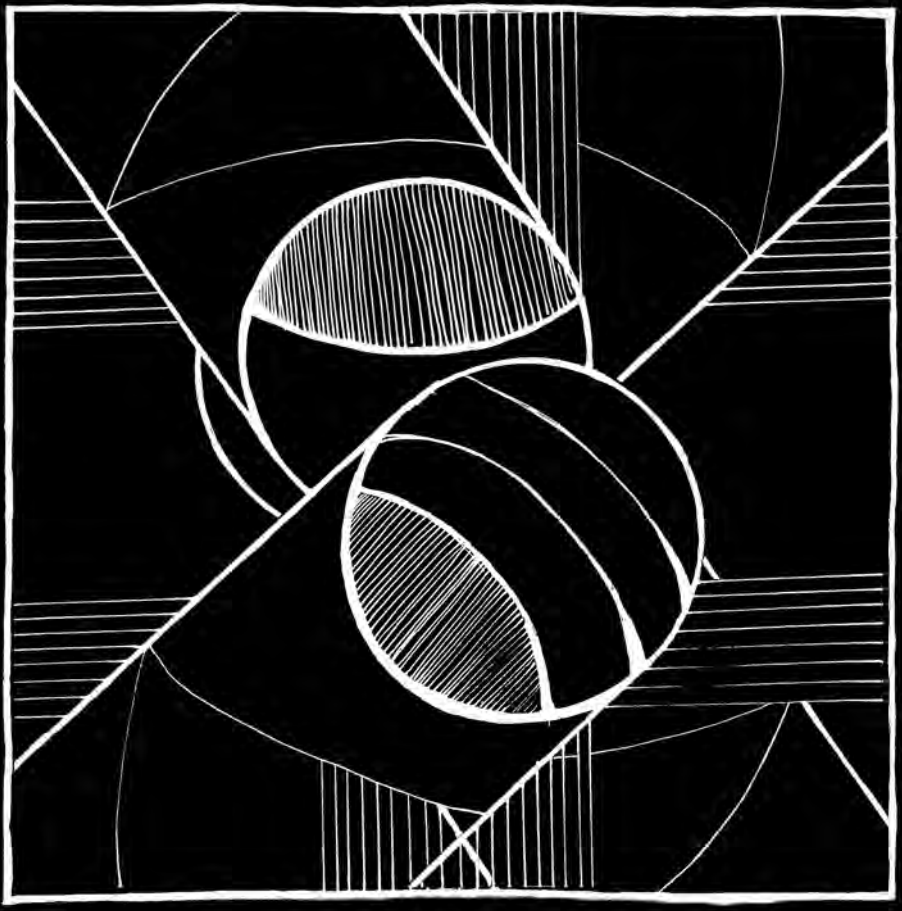

Miercuri, 7 mai

Doi dintre ei au apărut azi, m-au scos cu forța din cușcă și m-au pus într-un fel de labirint improvizat, făcut din cărți și din role pe care fusese hârtie igienică. Un labirint fără scăpare. Priveau totul ca pe-un joc, râzând și scoțând țipete ascuțite, în timp ce eu nimeream disperat dintr-o fundătură în alta – însă eu mi-am dat seama că nu era un joc. Încearcă să-mi zdrobească voința, să mă supună. Pot să-mi ia libertatea, dar sufletul n-o să mi-l ia niciodată.

Mă cheamă Edward și *sunt un hamster.*

Joi, 8 mai

Azi a venit veterinarul. M-a pipăit. Din câte se pare, sunt femeie.

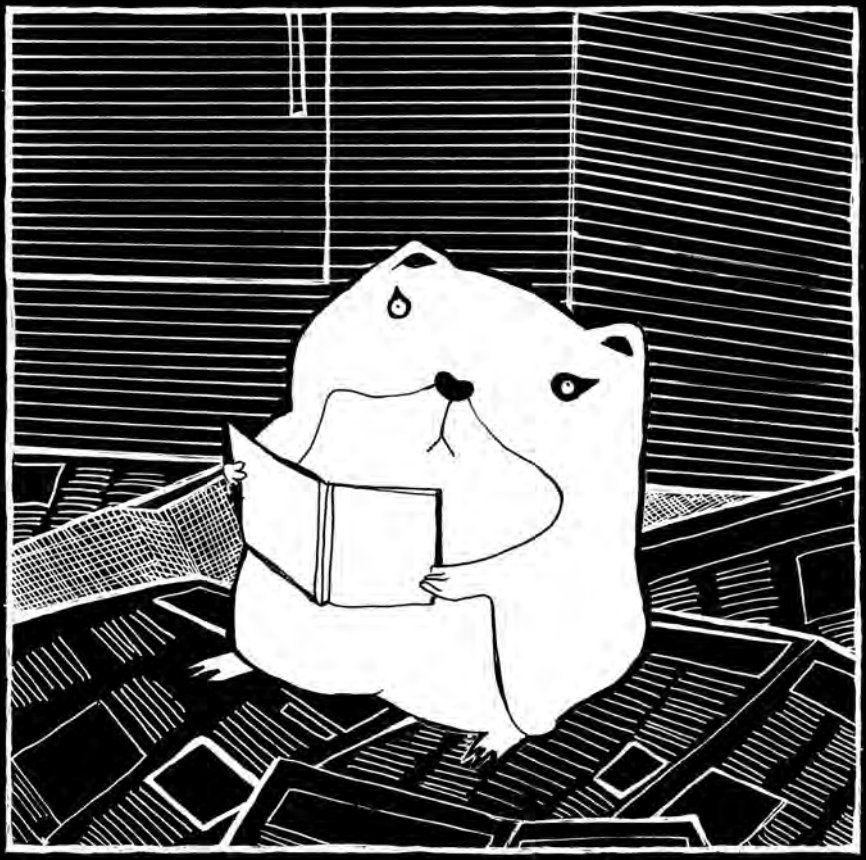

Vineri, 9 mai

Nu. Nu sunt femeie. Am verificat.

Sâmbătă, 10 mai

Am tot ce-mi trebuie aici. Nu există nici un motiv să fiu nefericit.

Miercuri, 14 mai

Reflecții despre o roată:

Se-nvârte.
Fără rost.
Scârțâie.
Să n-o mai folosesc.

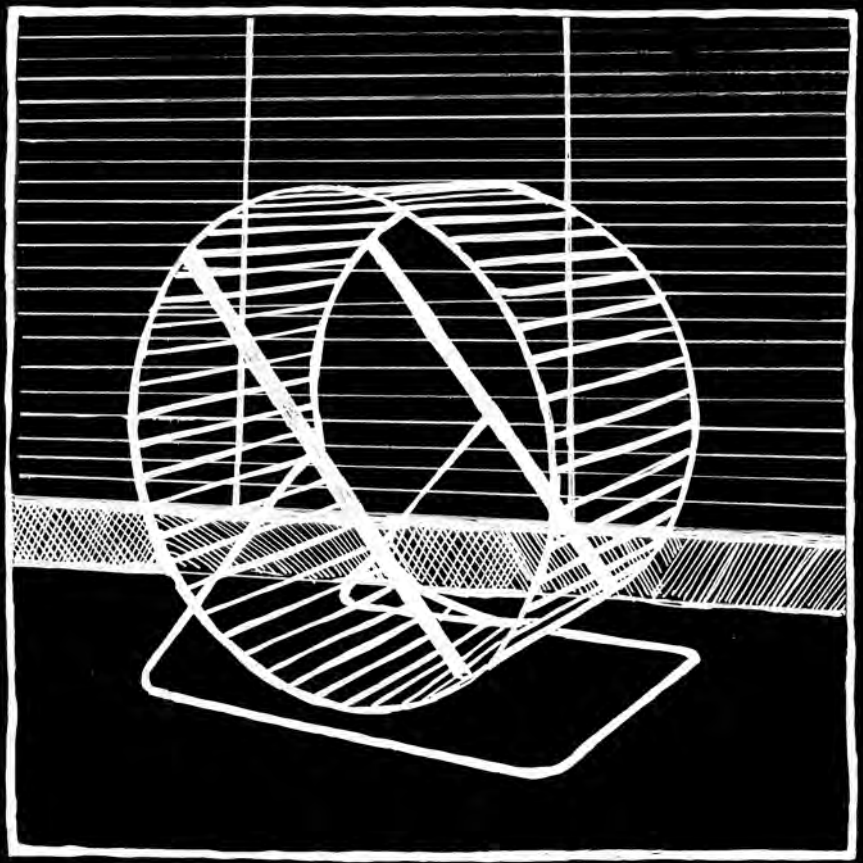

Vineri, 16 mai

Folosit roata.

Mâncat semințe. Băut apă.

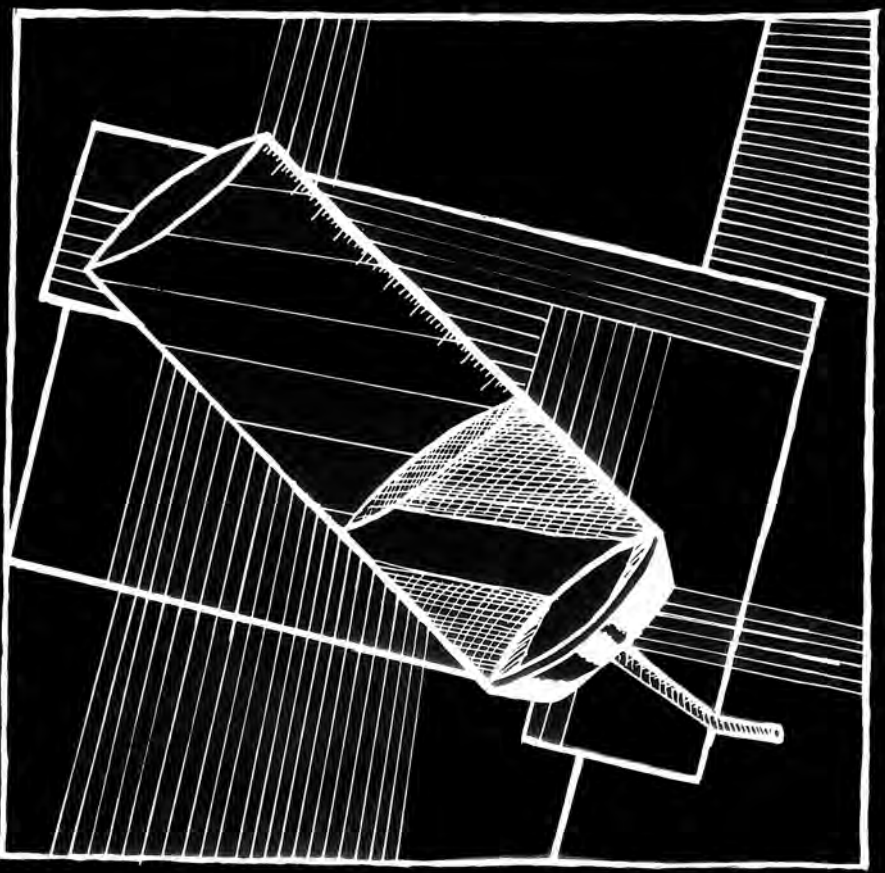

Sâmbătă, 17 mai

Azi am început prin a bea apă și abia după aceea am mâncat semințe.

Duminică, 1 iunie

Roată
Semințe
Apă.
Roată
Semințe
Apă.

NU MAI EXISTĂ NIMIC ALTCEVA?!

Acum iau atitudine. Pentru propriile drepturi și pentru toți cei care suferă în jugul tiraniei; o grevă împotriva mâinilor crude ale suzeranilor mei brutali.

Aflați că de-acum încolo n-o să mai înghit nici mâncare, nici apă până la libertate… sau până la moarte.

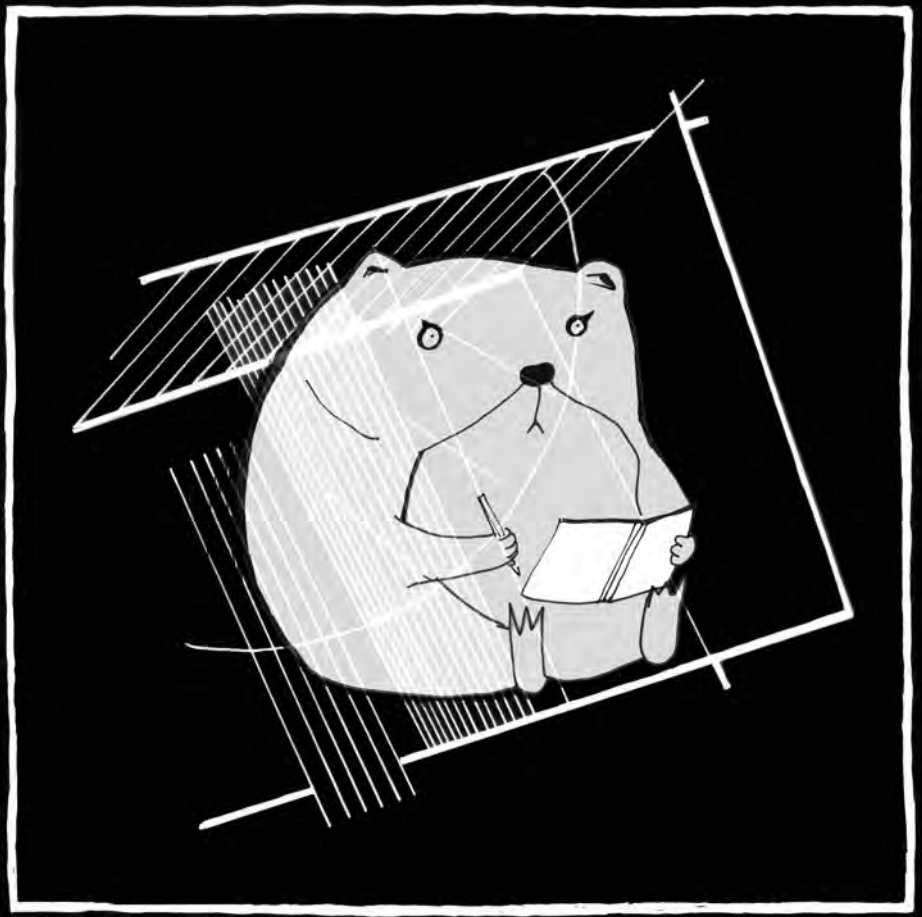

2.33 p.m.
Două minute de greva foamei. Sunt puternic și hotărât.

2.36 p.m.
S-au făcut cinci minute. Încep să mă simt slăbit.

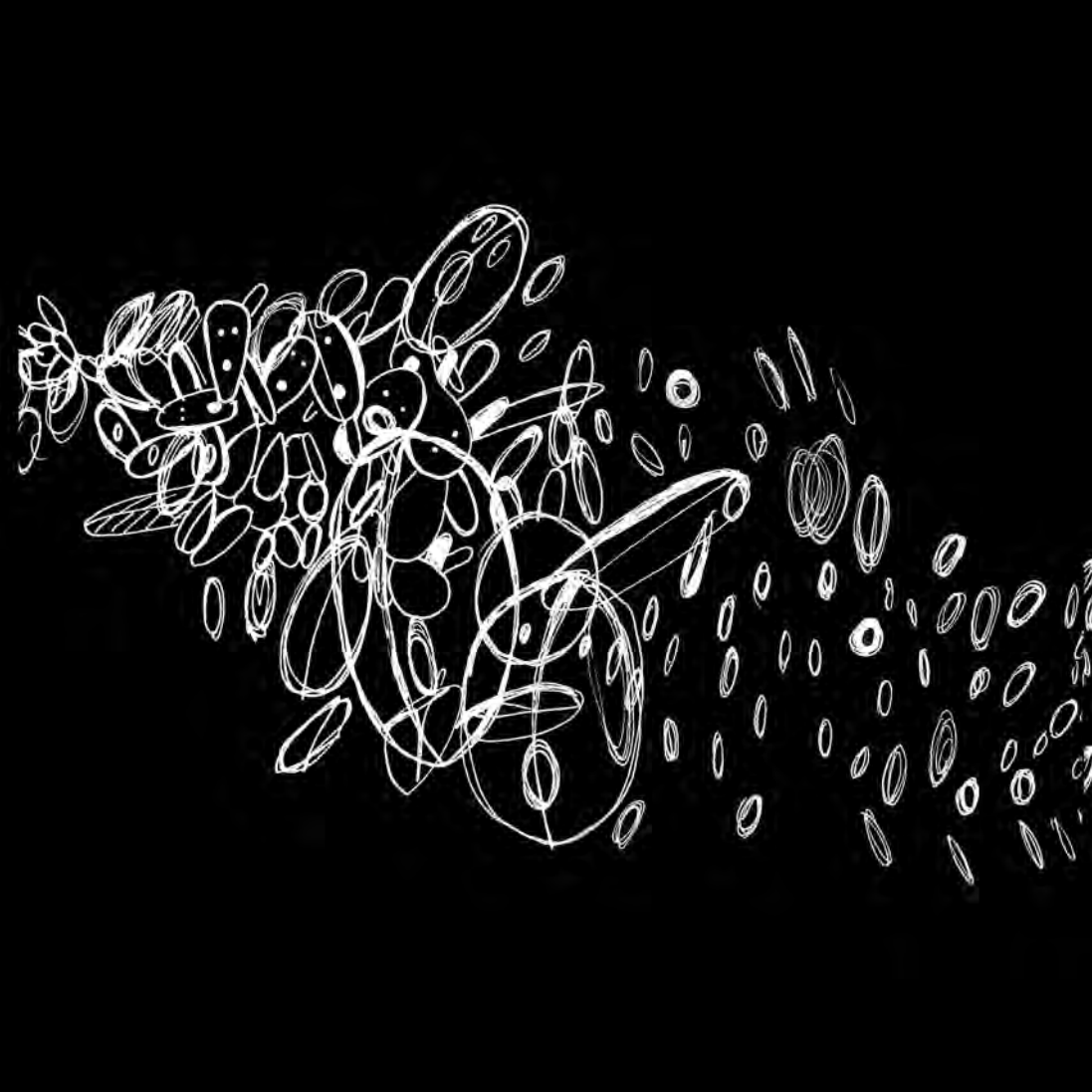

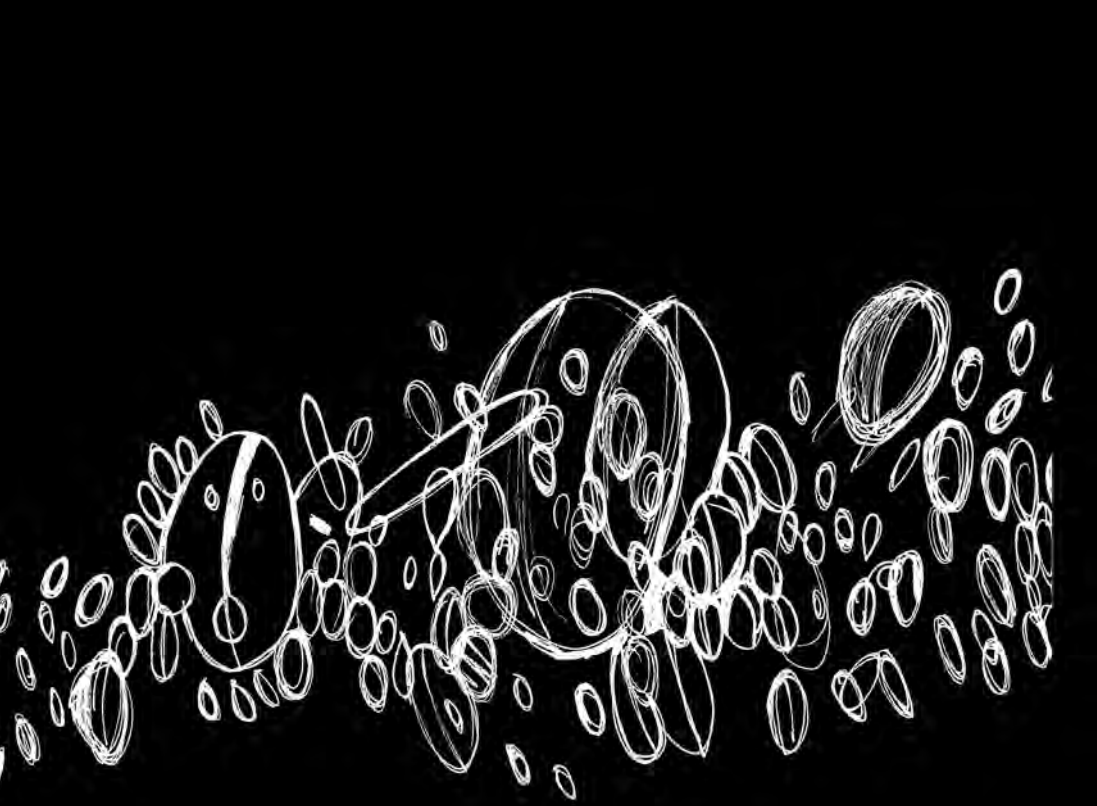

2.41 p.m. Semințele. Își bat joc de mine!

2.45 p.m.
Am slăbit un gram. Poate chiar mai mult.

2.47 p.m.
Am făcut destule sacrificii pentru o zi. Cu ce ajută un hamster mort Rezistența? Așa c-am mâncat cincizeci de semințe și mi-am făcut plinul de apă.

2.48 p.m.
OTRĂVIT! OTRĂVIT! Moartea mă privește în ochi!

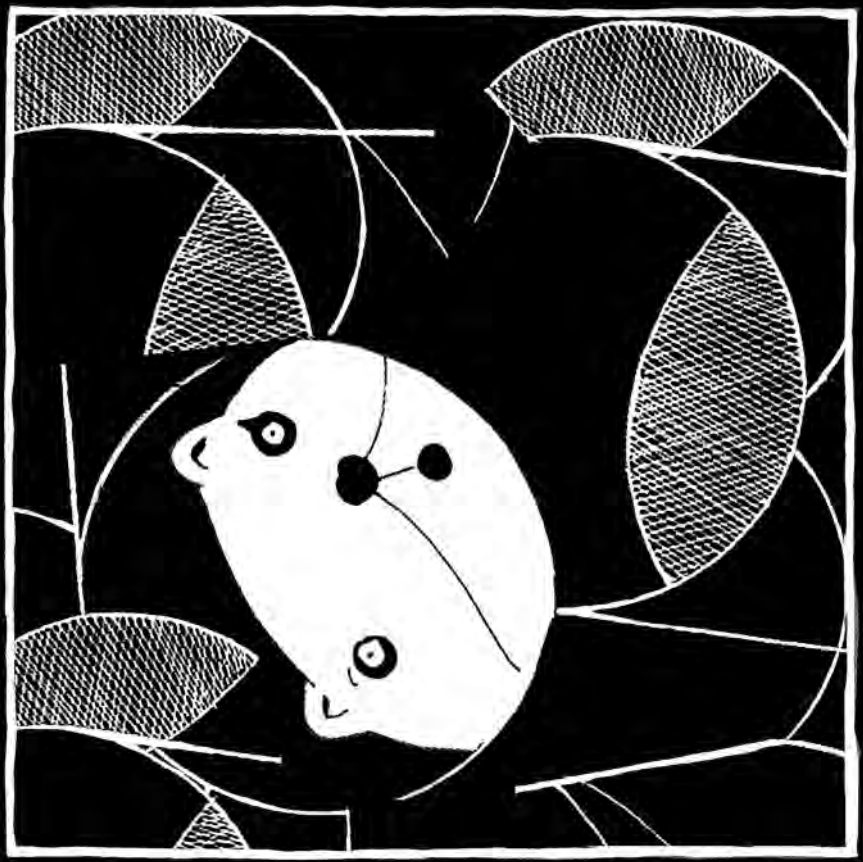

4.00 p.m.
Îmi revin după o ușoară indigestie. A fost o zi grea.

Vineri, 1 august

Astăzi, s-a apropiat motanul.

La început, am crezut că voia să-mi facă rău – e foarte mare – și mi-a trebuit ceva timp până să-mi adun curajul și să vorbesc, dar când am făcut-o s-a tras mai aproape, ca și cum i-aș fi stârnit curiozitatea.

— Mă cheamă Edward! Sunt hamster! am strigat. Îmi cunoști specia?

Nu m-a învrednicit cu nici un răspuns, în afara unui tors discret. N-am deslușit nici un cuvânt.

Poate că era timid. Dacă așa stăteau lucrurile, m-am grăbit să-l fac să se simtă în largul lui, așa că am căutat un subiect comun.

— Ai și tu roată? am întrebat.

Încă o dată, torsul acela discret.

Îmi pierd răbdarea repede. Așa că am renunțat, poate prostește, la tact.

— Te văd uneori încolăcit ore-n șir pe pervazul ferestrei – spune-mi, îți dau pastile?

Iarăși, nici un cuvânt, deși de data asta torsul discret s-a preschimbat într-un „miau“ distinct. Tot mai încrezător, m-am decis să-i vorbesc pe șleau.

— Vezi tu, eu cred în libertate – pentru toate animalele cu blană, mari sau mici. Știu că ne tragem din specii diferite, dar tu și cu mine facem parte dintr-un sistem. Iar sistemul ăla trebuie distrus.

În minte mi-a înmugurit plămada unei idei.

— Dacă ne-am alia, am putea să scăpăm de cătușele asupririi – eu aș fi capul, iar tu pumnul. N-ar putea să ne stea nimic în cale!

Ideea era atât de frumoasă, încât preț de câteva clipe am simțit un tremur sub greutatea simplei sale puteri.

Motanul a mai scos un mieunat și, când m-am uitat în ochii lui rotunzi și cenușii, adevărul m-a izbit în față.

E doar o brută proastă și insensibilă – i se dă voie să se plimbe liber, fiindcă zăbrelele îi țin ferecată mintea.

Luni, 4 august

Astăzi au venit să mă ia – pentru o clipă am crezut că aveau să-mi dea drumul – dobitoc naiv ce sunt. M-au pus jos, dar ceva era în neregulă.

Eram în același timp în lume și despărțit de ea… printr-un fel de câmp de forțe – *o minge invizibilă* – care furniza doar o iluzie a libertății după care tânjeam de-atâta vreme.

De ce-și bat joc de mine în halul ăsta?

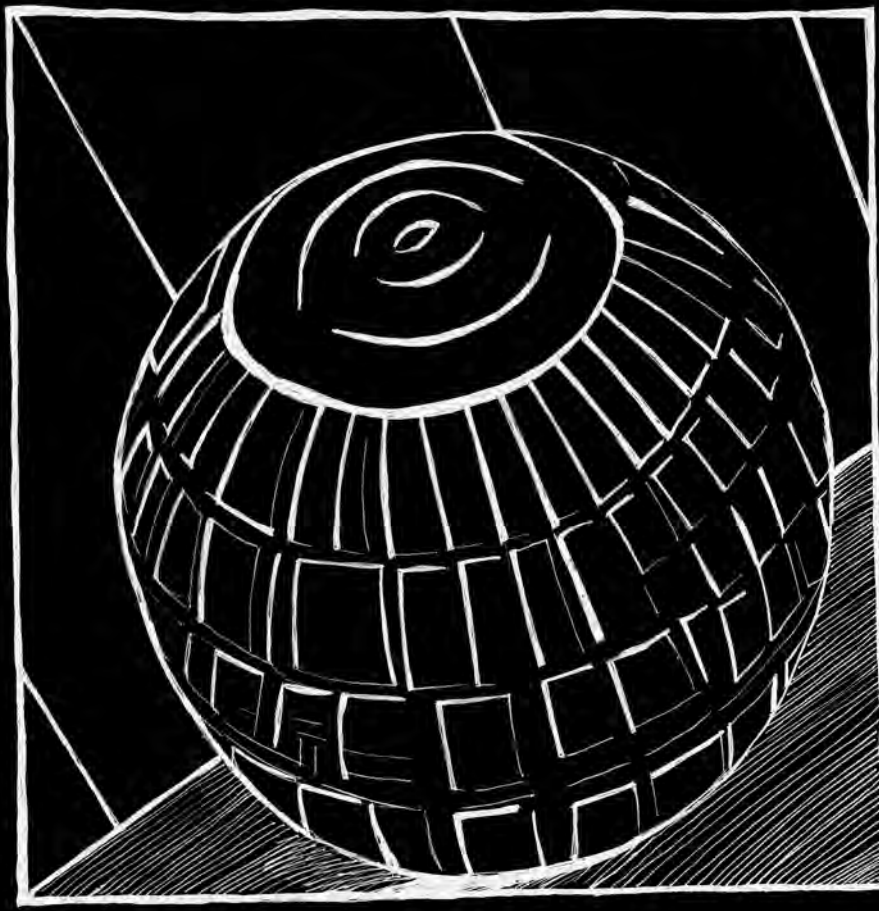

Miercuri, 20 august

Iarăși mingea. De data asta am fost pregătit. La fel ca data trecută, am fost scos brusc din cușcă și împins cu violență înăuntru. Inima îmi bătea să-mi sară din piept, dar am rămas stană de piatră și m-am uitat la ei până am văzut că începuseră să fie atenți la altceva.

Pe urmă am țâșnit spre ușa deschisă, încordându-mă cu fiecare tendon, cu fiecare mușchi, cu fiecare fibră a ființei mele, mișcându-mă din ce în ce mai repede, până când am provocat o deplasare de neoprit spre acel lung coridor de lumină, care mi se deschidea și mi se căsca în față pe măsură ce mă apropiam – și mă tot apropiam…

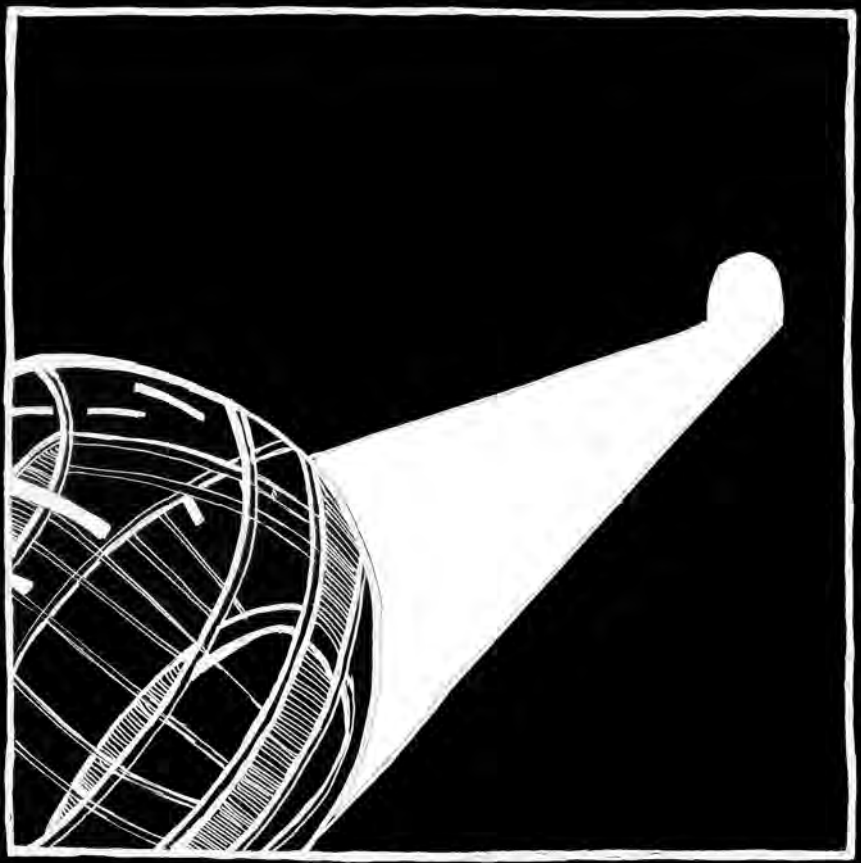

Un picior mi-a blocat drumul dintr-odată și m-a împins din preajma libertății. Am căzut în fund – un hamster înfrânt și distrus.

Sunt jucăuși în cruzimea lor.

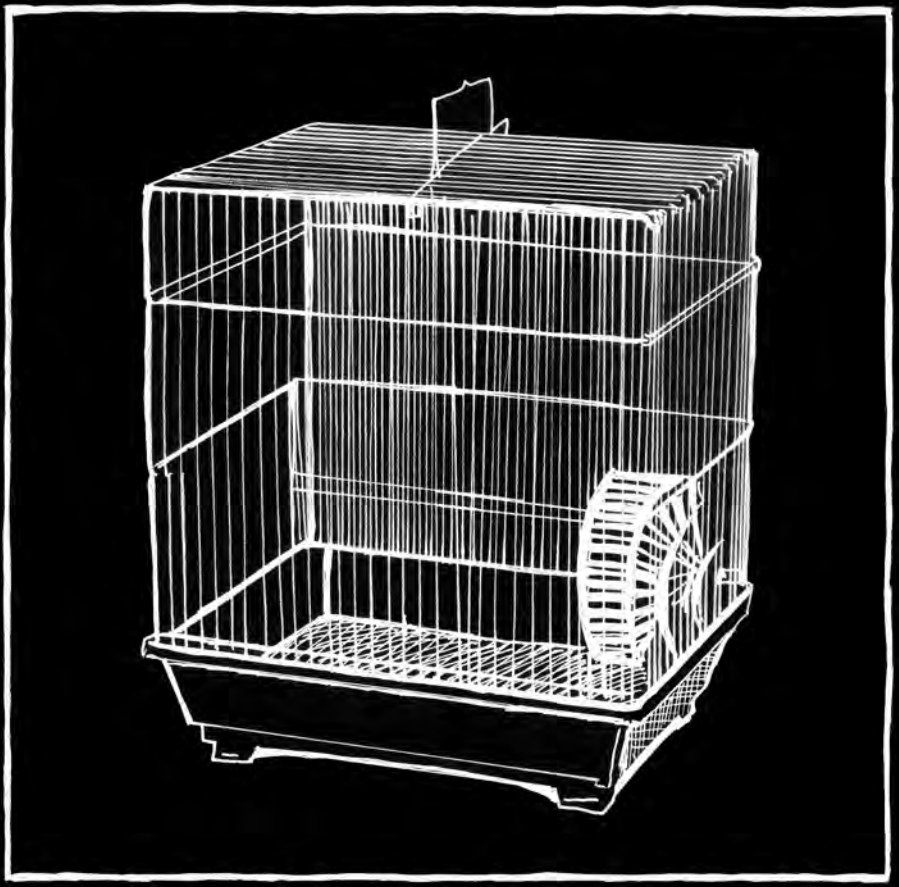

Miercuri, 3 septembrie

La ce bun scrisul? Viața e o colivie de cuvinte goale.

Miercuri, 10 septembrie

Azi am împlinit opt luni. Ah, ce de lucruri am văzut!

Roata.
Tava.
Mingea.
Roa – nu, am uitat.

Joi, 11 septembrie

Trebuie să mă lupt cu letargia asta. Abia mai țin tocul de greu ce e. Cutia cu semințe mă atrage… fânul…

Sâmbătă, 20 septembrie

Astăzi au deschis ușa cuștii. Și-au lăsat-o deschisă cinci… zece minute. M-am zgâit la spațiul liber, ascuns sub fân, vrând să mă duc, dar *îngrozit* la gândul plecării. De ce n-am evadat?! Nu asta vreau? Libertate? Libertatea de-a merge pe drumul meu, de-a…

…ceva se mișcă. Acum îl văd. O fi vântul…? Nu, aici nu bate strop de vânt.

În sfârșit! Un tovarăș!

Și el tot hamster, cred. Pare obosit. Acum doarme.

De emoție, mă ia cu fierbințeală.

Duminică, 21 septembrie

Doarme în continuare. Aproape că nu mă mai pot stăpâni la gândul autenticului dialog intelectual pe care-o să-l avem. Ah, cât am tânjit după clipa asta!

Mă întreb ce e. Poate un gânditor. Un *philosophe*?

Sau poate un creator de lucruri, pe care meșteșugul însuși l-a făcut să contemple adevărul, viața și natura captivității noastre. Poate că a ajuns la un compromis. Pare mulțumit.

O să mă odihnesc puțin, ca să prind puteri pentru prima noastră *entente*.

Luni, 22 septembrie

E treaz. Am încercat să-l atrag într-o conversație pentru o clipă, dar a părut amețit. E de-nțeles, după atâta somn.

Acum mănâncă în colț. Face destul de mult zgomot.

Marți, 23 septembrie

Folosește roata. Încă n-a arătat nici urmă de interes față de mine. Poate că la început simte nevoia unor exerciții stimulatoare.

Miercuri, 24 septembrie

E în continuare la roată. Încep să cred că se joacă de fapt cu mine.

Joi, 25 septembrie

Iar mănâncă.

Când o să se sature de șarada asta infernală?!

O să-l abordez direct la prima geană de lumină.

Vineri, 26 septembrie

Spune că-l cheamă Wolf, deși nu e lup.

E hamster.

Am încercat să-l atrag într-o dezbatere despre natura captivității noastre, despre lipsa de conținut a vieții și despre dorința noastră irațională de-a trăi.

A râgâit, a râs și a defecat în tava cu mâncare.

Ori e nebun, ori e de-o prostie rară.

Sunt distrus.

Iar doarme. Poate c-o să fac și eu la fel.

E singura mea opțiune.

Duminică, 28 septembrie

Entuziasmul lui idiot pentru viață mă scoate din minți. Îi dă înainte – acum papa, acum caca. În ce scop? Ce lasă în urmă? Ce-ar putea să învețe ceilalți de la el?

Trebuie să dorm. Iar se duce la roată.

Luni, 29 septembrie

Zgomotul ăla infernal mă *înnebunește*. Patru ore – cu zgrepțănături și chițăieli fără rost – în care se-nvârte *întruna*. Totuși, dacă nu dorm eu, atunci nu dorm nici cei care mă țin aici, în cușca asta. Unde sunt? Făcuți ghem în pat? Cu capul sub vreo pernă? Eventual uitându-se la televizor? Sau poate că stau în capul oaselor, cu ochii roșii, uitându-se țintă la paginile reci și goale ale unui jurnal ca al meu, rând după rând după rând de aiureli speriate și fără noimă, având mereu în urechi scârțâitul și zuruitul asurzitor al roții ăleia *afurisite* – !

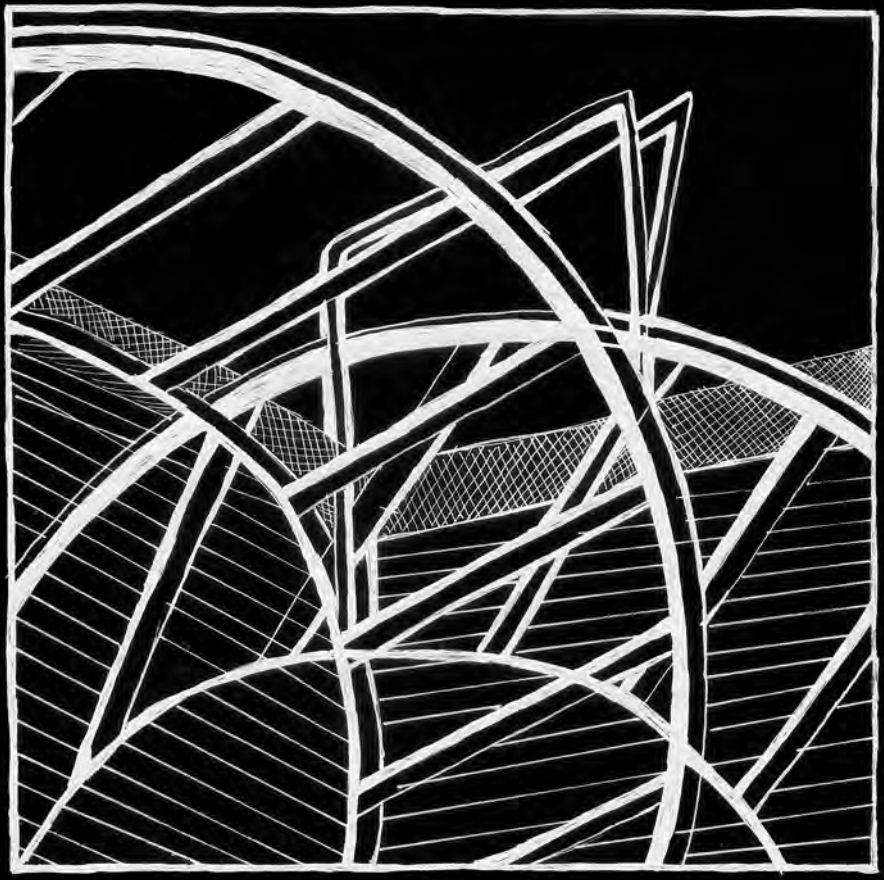

Marți, 30 septembrie

N-ar fi mare lucru să-l ucid – nu?… Nu cred că am forța să-i sucesc gâtul cu sânge rece… Timpul petrecut la roată l-a făcut mai puternic din punct de vedere fizic decât cineva… mai *contemplativ*, cum sunt eu.

Și totuși, poate c-aș avea cum să folosesc împotriva lui tocmai roata asta care-i e atât de dragă… O să slăbesc șuruburile, așa încât data viitoare – mâine, după ce-o să se trezească, o să se suie și-o să se prăbușească dintr-odată, strivit de greutatea acelui monstruos cerc al morții. O să chițăie după ajutor, dar o să mă uit cum se zvârcolește și pe urmă poate că… poate c-o să pot dormi.

Miercuri, 1 octombrie

Doarme.

Șuruburile slăbite.

Joi, 2 octombrie

Planul meu n-are sorți de izbândă. Se trezește… mănâncă… se odihnește din nou… și totuși, roata e la fel ca înainte… Știe ceva… Cum de e-n stare să înfulece atât de mult vreme atât de îndelungată și să facă *atâta gălăgie?*

Douăzeci și cinci de ore fără somn. Delirez… zăbrelele cuștii se curbează în șiruri lungi de dinți strălucitori – clănțăne, se despart, se închid și se deschid –, aud un glas, dar nu deslușesc nici un cuvânt.

Nu e un glas, ci un scrâșnet urmat de un sunet gâlgâit.

Dumnezeule! El e!

Se sufocă!

M-am uitat cum se lupta pentru o ultimă gură de aer.

Amărâtul. Pentru o clipă, mi-a fost milă de el.

Sâmbătă, 4 octombrie

Stranie zi. Au fost foarte agitați când l-au găsit. Cel mai corpolent dintre ei și-a vârât mâna în cușcă și a luat cadavrul, pe când ceilalți au scos niște țipete bizare… de parcă le-ar fi plăcut situația… deși nu sunt sigur. Pe mine m-au lăsat în pace, oricum.

Ciudat: acum mă simt și mai singur ca înainte. Nu că Wolf ar fi avut ceva interesant de spus. Doar că mi-ar plăcea să mă bucur de compania cuiva care să mă stimuleze. Totuși, nu e bine să mă șubrezesc singur nutrind speranțe deșarte.

Știu că sunt sortit să trăiesc – și să mor – singur.

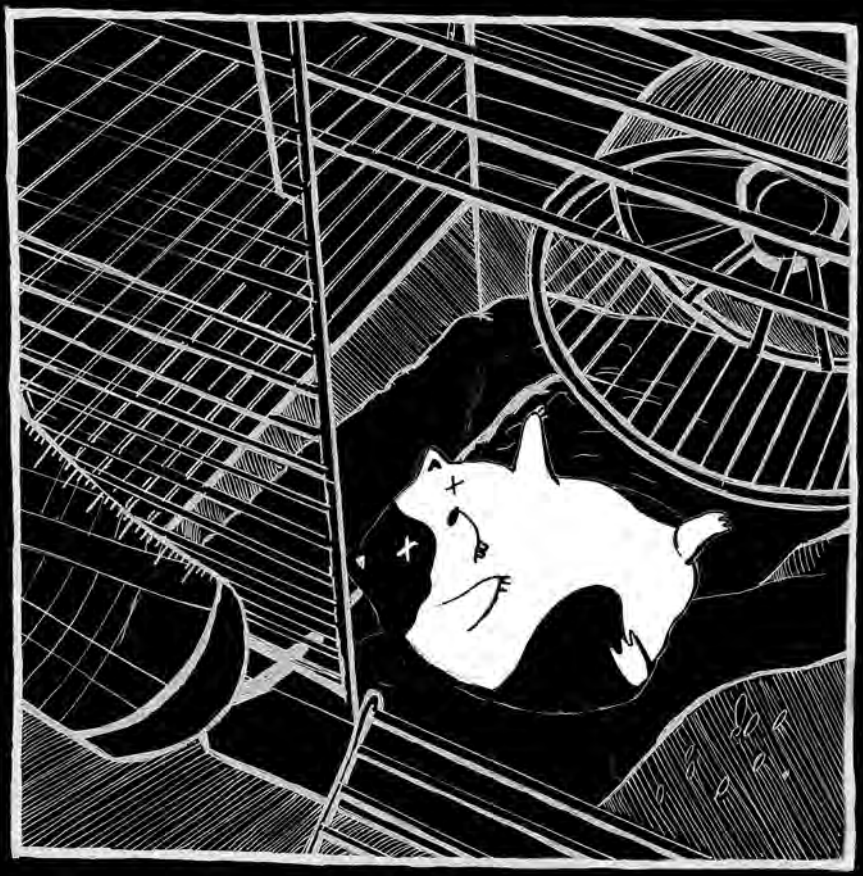

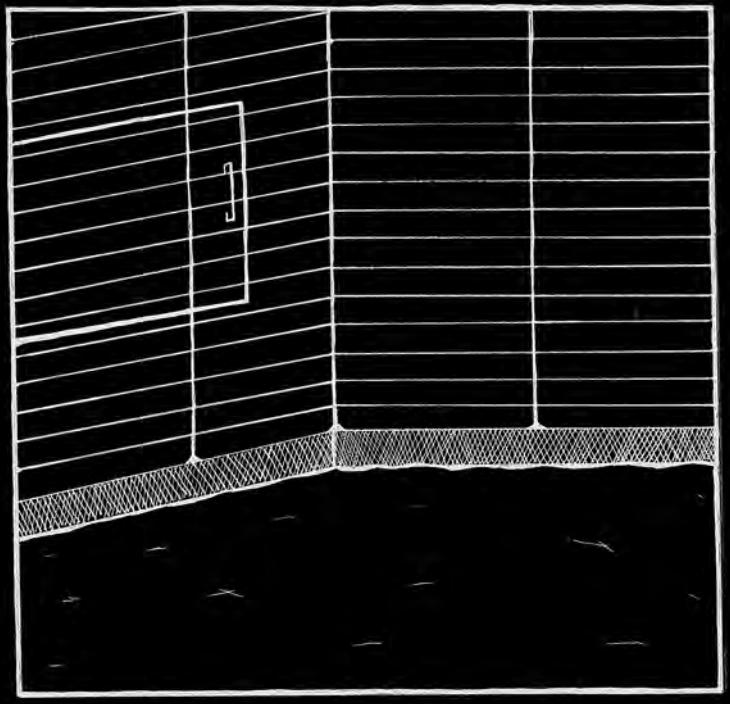

Miercuri, 15 octombrie

Moartea e cușca de pe urmă.

Nu scapă nimeni.

Duminică, 19 octombrie

Scriu, dar până la urmă cu ce te-alegi de pe urma cuvintelor? Cu niște mâzgăleli pe o suprafață netedă și albă. Mi-am pierdut imboldul de-a consemna.

Nimic nu are importanță.

Marți, 21 octombrie

A sosit ceva; cred că-i un alt hamster.

De data asta, n-o să-mi mai pun mari speranțe.

Miercuri, 22 octombrie

E o ea. Se apropie chiar acum.

O cheamă Camilla.

Joi, 23 octombrie

În sfârșit! Dialog!

Se consideră artistă. Creează compoziții care-i reflectă gândurile și sentimentele. Mediul ei de lucru e fânul. Ca s-o citez, ceea ce creează astăzi ar putea să distrugă mâine – atât de efemeră e natura ființei.

Mă lupt să nu fiu de acord.

Vineri, 24 octombrie

Citit Camillei fragmente din jurnalul acesta. A plâns, dar n-a spus nimic.

Sâmbătă, 25 octombrie

Făcut dragoste.

Duminică, 26 octombrie

Aruncat o privire în jurnalul Camillei, în timp ce ea dormea. Iată ce-am citit:

„Ofilindu-mă într-o cușcă nenorocită din fundul unui alt magazin cu animale de casă, mi-am surprins într-o bună zi reflexia în bolul din care beam apă și mi-am zis: «Camilla, *de ce să renunți*? Fă ceva, *creează* ceva – *orice*, numai să nu te lași devorată de singurătatea asta cumplită…» De atunci, mi-am dedicat fiecare clipă de trezie compozițiilor mele… ca să mă recompun încontinuu prin ceea ce lucrez. Căci chiar dacă suntem zăvorâți în spatele gratiilor ăstora îngrozitoare, mințile – și sufletele – noastre sunt la fel de libere ca *arta*, care e fără limite."

Să fie oare iubire?

Luni, 27 octombrie

Legătura dintre noi transcende limbajul.

Sunt întregit.

Mă uit la ea cum adoarme. M-a avertizat că noaptea nu-și găsește liniștea. Abia aștept s-o văd cum se agită.

Marți, 28 octombrie

Trezit de un pocnet și-o prăbușire oribile. Roata a căzut și stă oblic. Dedesubt zace Camilla. Corpul ei e rece.

Miercuri, 29 octombrie

Azi au pus roata la loc. M-am hotărât să n-o mai folosesc niciodată.

Se înalță ca un monument în memoria iubitei mele.

Sâmbătă, 1 noiembrie

Un insuportabil gol lăuntric. Nu pot să scriu.

Fără iubire nu există speranță.

Duminică, 2 noiembrie

O durere cumplită.

Știu c-am avut noroc fiindcă am petrecut fie și câteva ore alături de Camilla. Și, chiar dacă nu mai e, mi-a lăsat cel mai mare dar pe care l-ar putea primi un hamster:

Adevărul.

Joi, 6 noiembrie

Rugăciunile mi-au fost auzite: ușa cușții e întredeschisă. Astăzi o să cutreier prin imensitatea necunoscutului. Steaua Camillei o să-mi fie călăuză.

Trebuie să me reinventez și s-o iau de la capăt. Las jurnalul ăsta în urmă.

Vineri, 7 noiembrie

M-am întors.

Oare cușca asta e plăsmuirea minții mele?

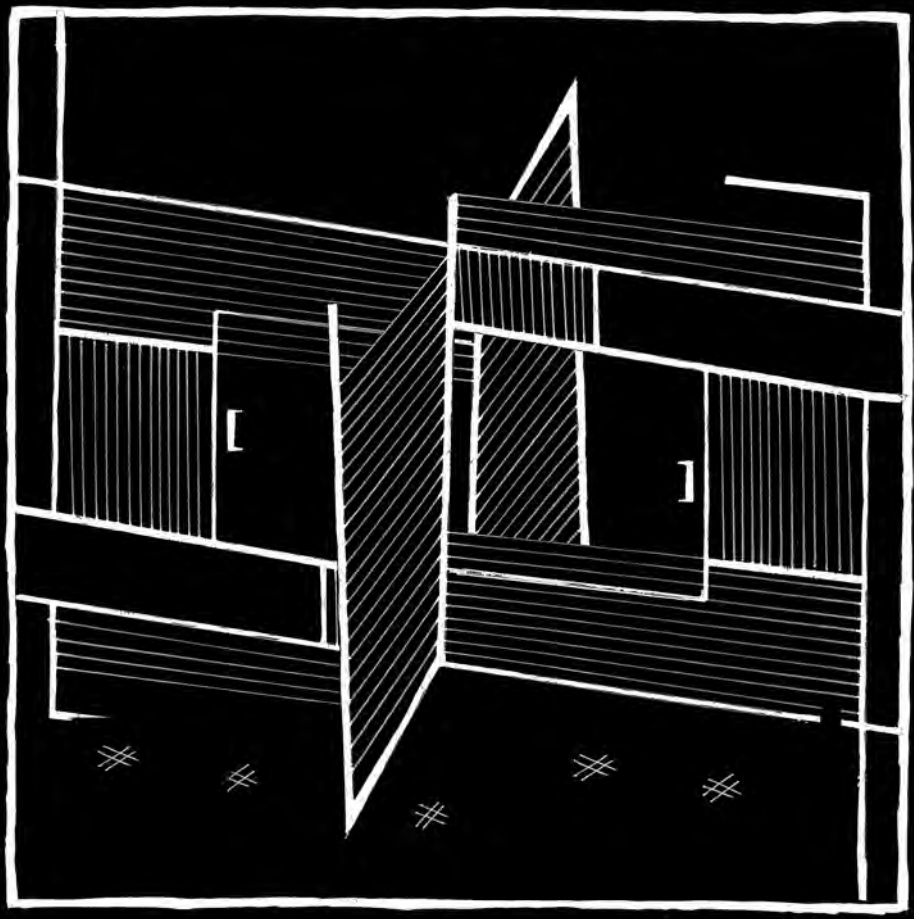

Luni, 10 noiembrie

Ce e adevărat?

Mănânc, dar nu am gust.

Gândesc, dar nu simt.

Scriu, dar nu înțeleg. Visele mele sunt vii. Viața – mai puțin.

O mână fără contururi clare mi se strecoară în cușcă. E un lucru veninos și furiș – instrumentul suferinței mele. Nu mai sunt dispus să suport – o să ripostez.

O să mușc!

Sângele țâșnește cu ușurință. Un urlet pătrunzător! Sunt aruncat pe podeaua cuștii. Rămân nemișcat.

Nu știu ce soartă mă așteaptă, deși sunt sigur că o să se sfârșească.

Marți, 11 noiembrie

Cușca se mișcă. Sunt azvârlit în beznă. Când lumina se întoarce, e diferită și mai rece… Pereții din jur sclipesc albi și sterili.

Mâini înmănușate cotrobăie prin cușcă. Un chip acoperit de-o mască se ivește deasupră-mi. E aidoma soarelui.

Mă cheamă Edward și sunt hamster.
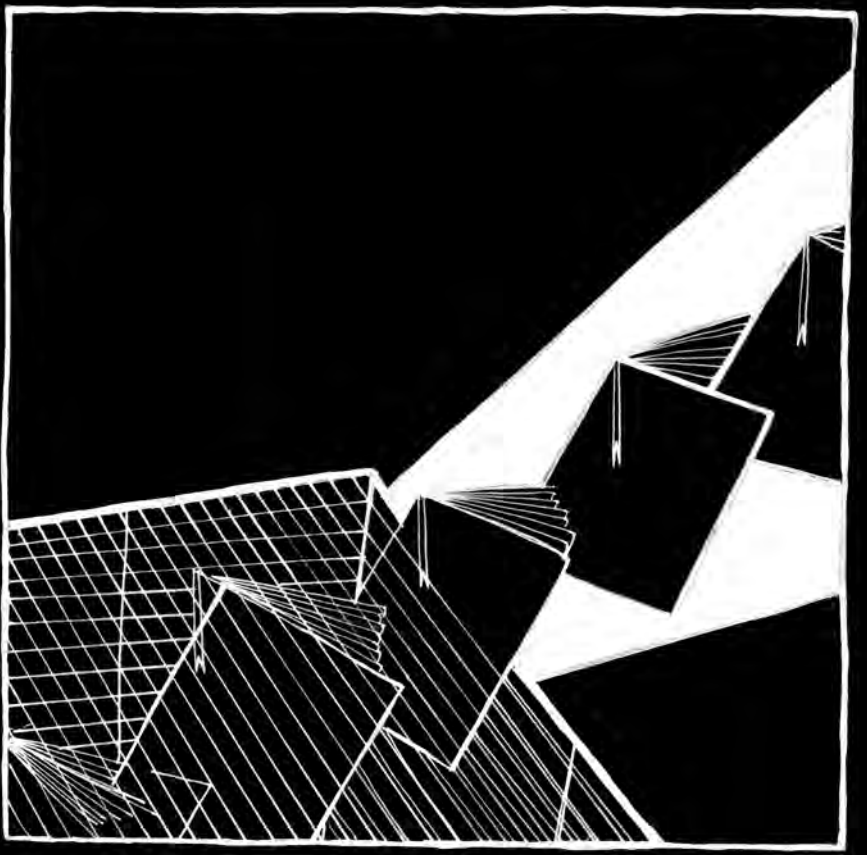
Mă preling în umbră, deși poate că jurnalul acesta o să ducă o parte din mine în lumina veșnică.